

NJR: 'Jongeren bepalen als ervaringsexpert toekomst jeugdzorg'

18 oktober 2012

Officiële reactie concept Jeugdwet namens jongeren

Jongeren bepalen als ervaringsexpert toekomst jeugdzorg

NJR vindt het een goede intentie dat de nieuwe Jeugdwet uitgaat van de eigen kracht van jongeren, maar ziet dit in de nieuwe wettekst nog te weinig gewaarborgd. Voorwaarde voor een succesvolle stelselwijziging is voor ons dat jongeren de autonomie krijgen die ze aankunnen, de waardering die ze verdienen en de ontwikkelingsmogelijkheden die hen (weer) toekomst bieden. Namens jongeren reageren we op het wetsvoorstel met onze eigen visie op de rol van jongeren in jeugdzorg. Met enkele concrete tekstvoorstellen hopen we duidelijke voorbeelden te geven voor wijzigingen in het wetsvoorstel, en daarmee verbeteringen aan de latere dagelijkse praktijk. Dit is noodzakelijk. Wat ons betreft ademt de wet na vandaag: jongeren zijn de ervaringsexperts die nodig zijn om de toekomst van jeugdzorg te bepalen. Daarvoor is betere inlichting over de stelselwijziging, jongeren in de inspectie jeugdzorg, budget voor cliëntenraden in instellingen, budget voor landelijke koepelorganisaties als het JeugdWelzijnsBeraad en het terugdraaien van de eigen bijdrageregeling nodig.

De afgelopen 6 jaar organiseerde NJR meer dan honderd Lagerhuisdebatten met jongeren uit gesloten jeugdzorginstellingen, justitiële inrichtingen en de medewerkers en directies daarvan. Zo hebben jongeren invloed op het beleid van de instelling en raken ze bekend met hun recht op deelname in de cliëntenraad. Tevens leren ze zo hun eigen talent kennen in bijvoorbeeld het vertegenwoordigen van leeftijdsgenoten op de afdeling. De inzet van dit landelijke programma was via participatie de weerbaarheid van jongeren te vergroten, want dat is wat jongeren in deze situaties nodig hebben. Het is schrijnend om te zien dat participatie en daarmee het vergroten van weerbaarheid altijd sluitpost is en in de afgelopen jaren ook is wegbezuinigd. Ook de nieuwe wettekst geeft weinig vertrouwen dat dit verandert. Het is echter van belang dat participatieprojecten in (gesloten) jeugdzorginstellingen weer ondersteund worden door overheden.

Ook deed NJR in 2012 diepgaand onderzoek naar de naleving van kinderrechten in Nederland, in onder andere jeugdzorginstellingen, pleeggezinnen en groepen zwerfjongeren. Dit onderzoek leidde tot de jongerenrapportage, het onderdeel van de Kinderrechtenrapportage waarbij jongeren zelf aan het woord komen over de naleving van hun rechten. Jongeren willen worden betrokken, maar (zeker kwetsbare jongeren) zetten zelf niet snel de eerste stap.

Stelselwijziging betekent dat jongeren daarvan onderdeel zijn

NJR ziet in deze stelselherziening een stelselverbetering indien de jongeren uit instellingen, inrichtingen en pleeggezinnen als ervaringsdeskundigen aan de basis staan van alle verbeteringen. We zijn ervan overtuigd dat jongeren moeten kunnen meedenken en meebeslissen over beleid dat voor hen is bedoeld. Zij weten zelf heel goed wat ze wel en niet willen. Ze maken wat de letters uit de wettenbundel hen opleggen dagelijks mee. In de overgang van de verantwoordelijkheid van jeugdzorg van het Rijk naar gemeenten is het van belang dat jongeren niet de dupe worden van het feit dat de winkel open blijft tijdens de verbouwing. Zijn de 415 wethouders in al onze gemeenten echt al klaar om een onbekend takenpakket over te nemen van het Rijk en de provincies? Wij vragen het ons af. Tegelijkertijd trekken Rijk en provincies de handen van zo veel mogelijk verantwoordelijkheid af, om gemeenten zo de ruimte te bieden. Jongeren dienen goed geïnformeerd te worden over de stelselwijziging en wat deze voor hun betekent. Instellingen moeten meer tijd maken om te luisteren naar de behoeften van jongeren.

Jongeren onderdeel van de inspectie op jeugdzorg

Duidelijke kwaliteitseisen voor gemeenten zijn zeer belangrijk en actief toezicht daarop is essentieel. Dat de inspectie tekort schiet toont de Commissie Samson recentelijk nog pijnlijk aan. NJR ziet graag dat jongeren die zelf uit de jeugdzorg komen, betrokken worden bij de inspectie. Zij weten wat er speelt in de jeugdzorg instellingen en zijn door hun ervaring en leeftijd veel beter toegankelijk voor jongeren die nog in jeugdzorg zitten. We vinden het daarom een gemis dat de inspectie vooral uit eigen overweging stappen maakt, en zich te weinig laat leiden door ervaringen van jongeren. Ook in de Commissie Rouvoet zien wij graag jongeren met ruime ervaring in jeugdzorg aanschuiven.

Inspraak jongeren in jeugdzorginstellingen verantwoordelijkheid gemeenten

Jongeren hebben het recht te worden betrokken bij alle beslissingen die over hen worden genomen. Zeker in jeugdzorginstellingen betekent dat bijvoorbeeld recht op een cliëntenraad. Opkomen voor belangen in de eigen jeugdzorginstelling, betekent wat ons betreft ook een pleidooi voor het verplicht stellen van het betrekken van die cliëntenraden door beleidsmakers bij gemeenten. Het gaat immers over hen. Gemeenten hebben in het vervolg de verantwoordelijkheid erop toe te zien dat instellingen aan hun verplichting tot een cliëntenraad met jongeren toe komen.

Voorstel artikelwijzigingen

Hieronder alle concrete artikelaanpassingen zoals NJR die graag ziet in de nieuwe Jeugdwet. **Dikgedrukt** is aangegeven wat NJR wil toevoegen. ~~Doorgestreept~~ is wat NJR wil weglaten.

Hoofdstuk 2: De verantwoordelijkheid van de gemeente Artikel 2.7, lid 1

Jongeren die bij gemeentebeleid betrokken raken en willen worden, zijn niet per se de jongeren die in de Jeugdwet genoemd zouden moeten worden als verplicht te betrekken groep. Jongeren uit jeugdzorg zijn degenen met de ervaringsdeskundigheid.

<u>Huidig lid concept Jeugdwet:</u>	<u>Nieuwe lid met aanpassingen NJR:</u>
<i>Het college betreft de ingezetenen van de gemeente, met name jeugdigen en hun ouders, en belanghebbende natuurlijke en rechtspersonen bij de voorbereiding van het beleid inzake jeugdhulp, de kindbeschermingsmaatregelen en de jeugdreclassering op de wijze voorzien in de krachtens artikel 150 van de Gemeentewet vastgestelde verordening.</i>	<i>Het college betreft de ingezetenen van de gemeente, met name jeugdigen die zelf cliënt zijn of zijn geweest en hun ouders, en belanghebbende natuurlijke en rechtspersonen bij de voorbereiding van het beleid inzake jeugdhulp, de kindbeschermingsmaatregelen en de jeugdreclassering op de wijze voorzien in de krachtens artikel 150 van de Gemeentewet vastgestelde verordening.</i>

Artikel 2.7, lid 2

Het belang van cliëntenraden groeit wanneer jeugdzorg wordt gedecentraliseerd. De raad vertegenwoordigt de verenigde jongeren op lokaal niveau. Wat ons betreft de eerst aangewezen rechtspersoon voor een wethouder, ter voorbereiding van beleid en communicatie richting in zijn of haar gemeente bestaande instellingen.

<u>Huidig lid concept Jeugdwet:</u>	<u>Nieuwe lid met aanpassingen NJR:</u>
<i>Het college stelt ingezetenen van de gemeente, met name jeugdigen en hun ouders, en in de gemeente belang hebbende natuurlijke en rechtspersonen vroegtijdig in de gelegenheid zelfstandig voorstellen voor het beleid inzake jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering te doen.</i>	<i>Het college stelt ingezetenen van de gemeente, met name jeugdigen en hun ouders, en in de gemeente belang hebbende natuurlijke en rechtspersonen, alsook relevante cliëntenraden, vroegtijdig in de gelegenheid zelfstandig voorstellen voor het beleid inzake jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering te doen.</i>

Hoofdstuk 4: Kwaliteit jeugdhulpaanbieder (...)

Artikel 4.2.7, lid 4

NJR begrijpt niet waarom er niet ten minste twee jongeren in een cliëntenraad plaats zouden kunnen nemen. Daarom stellen we voor de laatste zinsnede te schrappen, of te vervangen door de oude zinsnede (mocht er echt niemand willen, dan kun je immers moeilijk tot dwingen overgaan).

Huidig lid concept Jeugdwet:

In de cliëntenraad wordt voorzien in tenminste twee plaatsen voor jeugdigen, tenzij kan worden aangetoond dat dit niet aangewezen is.

Nieuwe lid met aanpassingen NJR:

In de cliëntenraad wordt voorzien in tenminste twee plaatsen voor jeugdigen, ~~tenzij kan worden aangetoond dat dit niet aangewezen is.~~

Hoofdstuk 8: Financiële bepalingen

Artikel 8.2.1, lid 3

Het zou nooit zo mogen zijn dat jongeren meebetelen voor de jeugdhulp die ze krijgen. Jongeren zijn vaak niet schuldig aan de problemen waarvoor ze in de jeugdhulp zitten, en mogen hier financieel dus ook niet de dupe van worden. Dit is in een eerder stadium door de Tweede Kamer afgeschaft omdat de eigen bijdrage aantoonbaar oneerlijk en onredelijk was.

<u>Oude lid:</u>	<u>Nieuwe lid met aanpassingen NJR:</u>
<i>De gemeenteraad kan bij verordening bepalen dat een jeugdige een eigen bijdrage is verschuldigd in de kosten van de aan hem geboden jeugdhulp, voor zover deze hulp niet bestaat uit een financiële tegemoetkoming.</i>	<i>~~De gemeenteraad kan bij verordening bepalen dat een jeugdige een eigen bijdrage is verschuldigd in de kosten van de aan hem geboden jeugdhulp, voor zover deze hulp niet bestaat uit een financiële tegemoetkoming.~~¹ (= schrappen lid)</i>

Artikel 8.2.1, lid 4

Idem.

<u>Huidig lid concept Jeugdwet:</u>	<u>Nieuwe lid met aanpassingen NJR:</u>
<i>De gemeenteraad kan de hoogte van de eigen bijdrage voor de verschillende soorten jeugdhulp verschillend vaststellen en mede afhankelijk stellen van de leeftijd van de jeugdige, de aard van de jeugdhulp en het inkomen en vermogen van de jeugdige en de in het eerste lid, onder a tot en met c, genoemde personen.</i>	<i>De gemeenteraad kan de hoogte van de eigen bijdrage voor de verschillende soorten jeugdhulp verschillend vaststellen en mede afhankelijk stellen van de leeftijd van de jeugdige, de aard van de jeugdhulp en het inkomen en vermogen van ~~de jeugdige~~ en de in het eerste lid, onder a tot en met c, genoemde personen.</i>

¹ NB: De memorie van toelichting spreekt zichzelf tegen in de toelichting op dit artikel. Het zegt dat 'voor de hand ligt dat geen bijdrage wordt verlangd als de jeugdige zelf over een structureel inkomen beschikt. ' Verderop wordt gezegd dat het eerlijk is als een jongere wat bijdraagt in het geval hij/zij zelf iets verdiend. NJR ziet graag het hele stuk geschrapt worden omdat wij vinden dat een jongere onder de 18 jaar nooit voor zijn/haar eigen zorg zou moeten betalen.

Hoofdstuk 9: Toezicht en handhaving
Artikel 9.2, lid 11 (nieuw lid)

Het is cruciaal dat jongeren worden betrokken bij de Inspectie. Zij kunnen uit hun belevingskader en ervaringen bijdragen aan betere jeugdzorg en misstanden beter signaleren.

<u>Huidig lid concept Jeugdwet:</u>	<u>Nieuwe lid met aanpassingen NJR:</u>
-	<i>In de Inspectie worden jongeren die cliënt zijn in jeugdzorg, of dat zijn geweest, actief betrokken.</i>